

TOELICHTING

STATUUT OVERLEGORGANEN METROPOOLREGIO EINDHOVEN

2019

Toelichting – Algemeen:

Volgens artikel 22 van de Gemeenschappelijke Regeling Metropoolregio Eindhoven (GR) kan het Algemeen bestuur overlegorganen instellen. Werkwijze en samenstelling van overlegorganen worden geregeld in een statuut. Achterliggende gedachte was en is flexibiliteit zodat een wijziging in de werkwijze gemakkelijk vastgelegd kan worden.

Op basis van de GR heeft het Algemeen bestuur van de Metropoolregio Eindhoven op 25 februari 2015 een Statuut overlegorganen Metropoolregio Eindhoven vastgesteld. De wijzigingen in de werkwijze (governance) die op basis van de evaluatie van de samenwerking in 2017 zijn opgenomen in het Samenwerkingsakkoord 2019-2022, maken het nodig om het Statuut uit 2015 in te trekken en te vervangen door een nieuw statuut om de nieuwe werkwijze te implementeren.

Het Statuut heeft de juridische basis in de GR en vult deze aan. Het Statuut kan geen bepalingen bevatten die tegenstrijdig zijn met de GR. De GR omschrijft de bestuursorganen van de Metropoolregio Eindhoven (samenstelling, werkwijze, taken bevoegdheden etc. van het algemeen bestuur, dagelijks bestuur, voorzitter). Deze omschrijvingen zijn dus niet opgenomen in het Statuut.

De GR blijft voorlopig ongewijzigd, zodat met de nieuwe werkwijze uit het Samenwerkingsakkoord kan worden geëxperimenteerd. Indien nodig kan het Statuut worden aangepast als de ervaringen met de aangepaste werkwijzen daar aanleiding toe geven.

Een aanpassing van de GR is voorzien in 2021. Indien in de aangepaste GR ervoor wordt gekozen om een deel van de governance te regelen via een statuut, dan zal opnieuw een statuut worden vastgesteld dat past bij de aangepaste GR.

Toelichting - Overwegingen:

- De eerste 5 overwegingen sluiten aan bij de Gemeenschappelijke Regeling
- De volgende 4 overwegingen geven expliciet aan dat een nieuw statuut is opgesteld om de werkwijze van het Samenwerkingsakkoord te implementeren, met in acht neming van de vigerende GR.

Toelichting – Begripsbepalingen (artikel 1):

- De begripsbepalingen zijn ontleend aan de Gemeenschappelijke Regeling. Begrippen die ook in de Gemeenschappelijke Regeling voorkomen zijn gelijkkluidend. Begrippen die voortkomen uit het samenwerkingsakkoord zijn toegevoegd en zijn omschreven zoals opgenomen in het samenwerkingsakkoord.
- Het Samenwerkingsakkoord heeft de status van Regionale Agenda zoals gedefinieerd in de GR (begripsbepalingen en artikel 6). Het Werkprogramma heeft de status van de jaarlijks vast te stellen actualisatie van de Regionale Agenda (GR artikel 6, 2^e lid). Het Werkprogramma zal bestaan uit voorgenomen acties en projecten gekoppeld aan de opgaven per inhoudelijk thema, en acties en projecten op het vlak van de governance.

Toelichting - Karakter en doel statuut (artikel 2):

- Zoals hiervoor opgemerkt is het Statuut bedoeld om de samenstelling en werkwijze van de overlegorganen te regelen. Overlegorganen beschikken niet over publiekrechtelijke of privaatrechtelijke bevoegdheden om bindende beslissingen te nemen.

Toelichting - Regionaal Platform, Regiodag en Metropoolconferentie:

- Vanwege het overzicht zijn de artikelen gesplitst naar instelling, rollen en agenda en verslag.

Instelling (artikel 3)

- In de GR wordt aangegeven (art 22.) dat het Regionaal Platform een kaderstellend beraad is. Tevens is dit Regionaal Platform volgens de GR de plaats waar een gezamenlijk beeld van de toekomst van de regio wordt gecreëerd en draagvlak wordt gewonnen voor actie. Het is tot slot de plaats waar kennis en begrip voor elkaar en elkaars inzet wordt gekweekt. Tevens is in de GR (art 27) aangegeven dat het dagelijks bestuur twee keer per jaar in de avonduren een bijeenkomst organiseert voor raadsleden, waarin de ontwikkeling van de regio centraal staat (Regiodag). Aan de orde komen onder meer de opgaven voor de komende periode en de resultaten van de afgelopen periode. In het Statuut uit 2015 werden de rollen en de organisatie van het Regionaal Platform nader geregeld. In de evaluatie is geconstateerd dat het Regionaal Platform in de governance een onduidelijke rol had. Ook de Regiodag zorgde niet voor het gewenste eigenaarschap en betrokkenheid van gemeenten bij de samenwerking. Daarom is in het Samenwerkingsakkoord 2019-2022 opgenomen dat 2 keer per jaar een ontmoeting van de raden en colleges wordt georganiseerd die de functie van de Regiodag en het Regionaal Platform overneemt. Indicatief zal dit in het voorjaar en het najaar plaatsvinden, zoals aangegeven in bijlage 1 van deze toelichting. Omdat de GR voorsnog niet wordt aangepast, wordt in het Statuut aangegeven dat aan het Regionaal Platform gestalte wordt gegeven door het instellen van een Metropoolconferentie, die tevens dient als Regiodag.
- Een Metropoolconferentie is altijd een ontmoeting van raden en colleges. Om draagvlak, eigenaarschap en vertrouwen in de samenwerking te versterken kan het nodig zijn ook andere bijeenkomsten te organiseren, die bijvoorbeeld op informatiedeling en inspiratie zijn gericht.
- In het Statuut is geen bepaling opgenomen over de gewenste opkomst. Gemeenten zouden ernaar moeten streven om met minimaal 2 collegeleden en 2 raadsleden aanwezig te zijn.

Doelen (artikel 4)

- De doelen van de Metropoolconferentie die het Regionaal Platform en de Regiodag volgens de GR hebben, worden in het Statuut gekoppeld aan het Samenwerkingsakkoord, ontwerpbegroting en Werkprogramma. Met deze instrumenten wordt immers richting gegeven aan de toekomst van de regio en wordt deze richting vertaald in de bijbehorende opgaven waarop de 21 gemeenten in de Metropoolregio Eindhoven willen samenwerken. Andere rollen die het Regionaal Platform volgens het statuut uit 2015 had (onder andere in relatie tot de werkplaatsen) zijn niet meer van toepassing. In tegenstelling tot het Regionaal Platform is de Metropoolconferentie geen gremium met bevoegdheden.

- Bijlage 1 van deze toelichting laat zien op welke momenten een Metropoolconferentie plaats zal vinden. Indicatief is dat in het voorjaar en najaar. Tijdens de bijeenkomsten wordt ten minste gereflecteerd op de behaalde resultaten, actuele ontwikkelingen en op wat dit betekent voor de begroting en het Werkprogramma van het volgend jaar. De formulering laat aanvullend ruimte voor andere invullingen.
- Vanwege het doel van de Metropoolconferentie betrekken het Dagelijks bestuur en het Algemeen bestuur de beraadslagingen tijdens de Metropoolconferentie in hun besluitvorming.
- Tijdens de bijeenkomsten wordt ook gereflecteerd op eventuele aanleidingen om het Samenwerkingsakkoord aan te passen. Dit sluit aan bij het proces om het Samenwerkingsakkoord aan te passen zoals omschreven in het Samenwerkingsakkoord en artikel 10 en 11 van het Statuut. Hiermee wordt ook aangesloten op de bepalingen in de GR omtrent de jaarlijkse actualisering van de Regionale Agenda (nu Samenwerkingsakkoord) en de rol van het Regionaal Platform (nu Metropoolconferentie) hierbij.

Agenda en verslag (artikel 5)

- Het Dagelijks bestuur is formeel belast met de voorbereiding van de bijeenkomsten.
- Agendapunten kunnen van verschillende kanten worden ingebracht. Bijvoorbeeld door gemeenten om nieuwe thema's op te pakken. Inbrengers bereiden zelf hun inbreng voor en verzorgen de toelichting. Idealiter zijn de voorzitters van de Portefeuillehouders-overleggen aanwezig en vervullen ze een actieve rol om verslag te doen van de bereikte resultaten en voortgang, en om input op te halen.
- De Metropoolconferenties zijn toegankelijk voor genodigden: raadsleden, collegeleden, betrokken ambtenaren en eventueel betrokken externe partijen. Dit past bij het doel van de Metropoolconferenties in de voorbereiding van de begroting en het Werkprogramma.
- Vanwege het doel van de Metropoolconferentie is goede verslaglegging en informatiedeling van belang. In het Statuut is opgenomen op welke manier dit gebeurt.

Toelichting – Portefeuillehouders-overleggen:

- Het Statuut uit 2015 bevatte bepalingen omtrent de instelling van werkplaatsen en overlegtafels. Deze overlegorganen zijn opgeheven. De inhoud van de samenwerking krijgt vorm in de Portefeuillehouders-overleggen.
- Vanwege het overzicht zijn de artikelen gesplitst naar instelling en samenstelling, taken, verantwoording en ondersteuning, en beraadslaging.

Instelling en samenstelling (artikel 6)

- De Portefeuillehouders-overleggen worden ingesteld door het Algemeen bestuur. Alle 21 gemeenten zijn in elk Portefeuillehouders-overleg vertegenwoordigd. Het is de bedoeling dat per gemeente 1 portefeuillehouder deelneemt. Bij afwezigheid kunnen plaatsvervangers (zoals dat binnen de gemeente is geregeld) deelnemen. Het kan voorkomen dat bij een Thema meerdere bestuurders betrokken zijn. Dan ligt voor de hand dat de betreffende gemeente bepaalt wie lid is van het Portefeuillehouders overleg.
- De portefeuillehouders kiezen uit hun midden een voorzitter. Bij de aanwijzing streven de Portefeuillehoudersoverleggen naar een zoveel mogelijk regionale spreiding over de deelregio's (in verband met hun rol in het Dagelijks bestuur; zie artikel 9). De

portefeuillehouders zijn vrij in het aanwijzen van een vicevoorzitter. Deze vicevoorzitter kan de voorzitter in de rol van adviseur van het Dagelijks bestuur echter niet vervangen.

- De (deel)opgaven worden getrokken door bestuurlijke koplopers, die samen de koplopersgroep kunnen vormen van het Portefeuillehouders-overleg en de beraadslagingen daarin voorbereiden. Naast affiniteit en persoonlijke motivatie is gespreide herkomst van de koplopers van belang met het oog op gezamenlijk eigenaarschap van het thema, maar het Portefeuillehouders-overleg bepaalt zelf hoe de uitwerking van de opgaven in hun Thema wordt opgepakt.
- Om de opgaven uit te werken is betrokkenheid van andere overheden, kennisinstellingen, bedrijfsleven en andere organisaties van belang. Dit wordt ook in de GR onderkend. Echter, de GR is een regeling van raden en colleges van de 21 gemeenten in Zuid Oost Brabant. Andere partijen maken geen deel uit van de bestuursorganen of de Portefeuillehoudersoverleggen. De betrokkenheid van andere partijen krijgt concreet gestalte in de ontwikkeling van plannen en projecten en de voorbereiding van besluitvorming daarover. Daarom is voorzien dat deze partijen (collectief aangeduid als externe partners) kunnen participeren in de koplopersgroep (of deelgroepen die hieraan verbonden zijn). De bestuurders in de koplopersgroep bepalen zelf welke externe partners betrokken worden.

Taken, verantwoording en ondersteuning (artikel 7)

- Een Portefeuillehouders-overleg geeft bestuurlijk uitvoering aan een Thema uit het Samenwerkingsakkoord, op basis van de daarbij beschreven opgaven. Dit wordt jaarlijks nader uitgewerkt in het Werkprogramma en krijgt in de uitvoering van dat programma gaandeweg vorm in acties en projecten. Daarnaast heeft het overleg een signaalfunctie voor nieuwe opgaven. Het toevoegen en oppakken van nieuwe opgaven vereist wel een proces om het Werkprogramma daarop aan te passen. Het proces om het Werkprogramma aan te passen en de uitbreiding te legitimeren en te kunnen faciliteren, is opgenomen in artikel 10 van het Statuut.
- De Portefeuillehouders-overleggen leveren voor hun opgave in ieder geval jaarlijks hun inhoudelijke bijdrage aan het Werkprogramma. Logischerwijs leveren de Portefeuillehouders-overleggen ook hun bijdrage aan de begroting en het jaarverslag. De uitwerking van het Werkprogramma zal verder resulteren in plannen en voorstellen die in de vorm van een advies aan het Dagelijks Bestuur worden voorgelegd, bijvoorbeeld met als doel om deze plannen voor te leggen voor besluitvorming aan het Algemeen bestuur, aan de 21 colleges of aan de 21 raden. De Portefeuillehouders-overleggen bepalen zelf hoe ze hiermee invulling geven aan hun Thema uit het Samenwerkingsakkoord en kunnen derhalve gevraagd en ongevraagd advies uitbrengen.
- Ieder lid van het Portefeuillehouders-overleg is verantwoordelijk voor de informatievoorziening naar het eigen college en de eigen raad en het afleggen van verantwoording op lokaal niveau. De voorzitter is (daarnaast) ook voor het Dagelijks bestuur, het Algemeen bestuur en de Metropoolconferentie aanspreekpunt op de voortgang van het Werkprogramma en zorgt voor verantwoording over de uitvoering van het Werkprogramma aan het Dagelijks bestuur.
- Voor de inhoudelijke uitwerking van de opgaven is ambtelijke inzet vanuit de gemeenten cruciaal en ook die van partners in de koplopersgroepen. De MRE organisatie levert de procesondersteuning en voert de regie. Externe ondersteuning kan nodig zijn voor complexe vraagstukken en is mogelijk op tijdelijke basis en binnen het beschikbare budget. Dit zal vooral op het niveau van concrete uitwerking aan de orde zijn (koplopersgroep en subgroepen). Idealiter wordt dit voorzien bij de opstelling van het Werkprogramma en wordt

het benodigde budget als programmakosten in de bijhorende begroting (swijziging) opgenomen.

Beraadslaging bijeenkomst (artikel 8)

- In het (plenaire) Portefeuillehouders overleg vindt de bestuurlijke discussie en beraadslaging plaats over al hetgeen het Portefeuillehouders overleg doet. Het Portefeuillehouders overleg bereidt besluitvorming door de gemeenten voor, maar neemt zelf geen inhoudelijke besluiten. Besluiten in het Portefeuillehouders overleg hebben doorgaans betrekking op het proces en de inzet van het toegewezen budget.
- Doorgaans is het streven om consensus te bereiken rond voorstellen die aan het Algemeen bestuur, de 21 colleges of de 21 raden worden voorgelegd. Om de unanimiteit van een voorstel te benadrukken of eventueel nog divergerende opvattingen aan te geven, wordt dit aspect van de beraadslagingen in de adviezen vermeld. Het is niet de bedoeling dat vergaderverslagen worden opgenomen.
- Het Portefeuillehouders overleg is alleen toegankelijk voor genodigden (de betrokken collegeleden, en eventueel ambtenaren). Dit past bij de functie van het overleg in de voorbereiding van adviezen. Een externe partij kan uitgenodigd worden om een toelichting te geven.

Adviseurs van het Dagelijks bestuur (artikel 9)

- Volgens het Samenwerkingsakkoord zijn de voorzitters van de Portefeuillehouders-overleggen lid het Dagelijks bestuur. Volgens de vigerende GR bestaat het Dagelijks bestuur uit de burgemeesters van Eindhoven en Helmond en een derde, uit het Algemeen bestuur afkomstig en door het Algemeen bestuur aan te wijzen lid. Dit betekent dat besluiten met rechtsgevolgen formeel door deze 3 leden genomen dienen te worden. In het Statuut is daarom opgenomen dat de voorzitters van de Portefeuillehouders overleggen door het Algemeen bestuur worden benoemd als adviseurs van het Dagelijks bestuur. In die hoedanigheid nemen ze deel aan de beraadslagingen van het Dagelijks bestuur. Dit is mede om de rol van het Dagelijks bestuur als bewaker van de regionale strategie te ondersteunen en de integraliteit van adviezen te bevorderen.
- Volgens het Samenwerkingsakkoord wordt wat betreft de samenstelling van het Dagelijks bestuur (hier bedoeld met inbegrip van de voorzitters van de portefeuillehouders overleggen) gestreefd naar zo veel mogelijk regionale spreiding (De Peel, de Kempen, het Stedelijk Gebied en de A2 gemeenten). Om die reden is het streven naar deze spreiding bij het aanwijzen van de voorzitters opgenomen in artikel 6, 4^e lid van het Statuut. Om hier verder invulling te geven beoordeelt het Dagelijks bestuur deze (verwachte) spreiding en de complexiteit van de bij het Dagelijks bestuur belegde opgaven. Op basis hiervan kan het Dagelijks bestuur aan het Algemeen bestuur een voorstel doen met motivering om nog een adviseur te benoemen die in deze hoedanigheid ook deelneemt aan de beraadslagingen van het Dagelijks bestuur. Het Dagelijks bestuur kan voor zover de GR dat toelaat de adviseur vragen om bepaalde taken op zich te nemen.
- De adviseurs kunnen deelnemen aan beraadslagingen van het Algemeen bestuur. Op deze manier wordt invulling gegeven aan hun rol als aanspreekpunt. De benoemde adviseurs maken nog geen deel uit van het Algemeen bestuur zodat aanwijzing van een extra lid vanuit de desbetreffende gemeente (zoals voorzien in het Samenwerkingsakkoord) nog niet aan de orde is.

Toelichting – Adaptiviteit (artikel 10 en 11):

- In het Samenwerkingsakkoord is opgenomen dat de Metropoolregio Eindhoven moet kunnen inspelen op nieuwe opgaven. Hierbij is een onderscheid gemaakt in opgaven die kunnen worden toegevoegd aan een bestaand Thema, en opgaven die in de vorm van een nieuw Thema worden opgepakt. Het doel van de Metropoolconferentie en de rol van de Portefeuillehouders-overleggen maakt het logisch om het te doorlopen proces in het Statuut overlegorganen op te nemen. De processen zoals beschreven in het Samenwerkingsakkoord zijn in afzonderlijke artikelen opgenomen. Waar nodig zijn processtappen nauwkeuriger omschreven. Van belang is dat aanpassingen kunnen rekenen op breed draagvlak bij de 21 gemeenten. Ook overlap met andere organisaties is ongewenst. Een zorgvuldig proces, waarin deze criteria en de andere criteria die in het Samenwerkingsakkoord en het Statuut worden genoemd worden meegewogen, is daarvoor nodig.
- Toevoeging van opgaven aan een bestaand Thema of toevoeging van een nieuw Thema geschiedt volgens vergelijkbare processen. Er vindt een integrale toets plaats om vast te stellen dat dergelijke toevoegingen ook echt in het belang zijn van de regio. Het Dagelijks bestuur beoordeelt de uitkomst van de toets. Indien het oordeel positief is dan wordt de toevoeging uitgewerkt in de vorm van een beschrijving van de opgaven, acties, speelveld en doelen, zodat duidelijk is op welke punten van het werkprogramma of het samenwerkingsakkoord aangepast wordt, inclusief de consequenties voor de begroting en de benodigde capaciteit. Kortom, een volledige propositie. Het Algemeen bestuur neemt het finale besluit (in de vorm van een aangepast werkprogramma of aangepast samenwerkingsakkoord), op basis van een voorhangprocedure.
- Bij toevoeging van een nieuwe Thema wordt ook een portefeuillehouders-overleg ingesteld.
- In het Statuut is geen proces opgenomen dat voorziet in het stopzetten van de samenwerking rond een opgave of Thema. Het ligt voor de hand dat wanneer dit aan de orde is, dezelfde zorgvuldige processen worden doorlopen om het Werkprogramma of het Samenwerkingsakkoord aan te passen.

Toelichting – Slotbepalingen:

Inwerkingtreding (artikel 12):

- Het Statuut treedt onmiddellijk na vaststelling in werking. Gelijktijdig wordt het Statuut uit 2015 ingetrokken.

Citeertitel (artikel 13):

- Het Statuut wordt aangehaald als “Statuut overlegorganen Metropoolregio Eindhoven 2019”.

Bijlage 1 - Planning en Control Cyclus Metropoolregio Eindhoven en mogelijke invulling van de Metropoolconferentie

	Jaarverslag (voorgaand jaar)	Begroting (volgend jaar)	Werkprogramma (huidig ; volgend jaar)
Januari - februari		Voorbereiding in poho's	(huidig jaar) verwerking zienswijzen Besluit door het Algemeen Bestuur
Medio maart		Vrijgave door Dagelijks Bestuur voor zienswijzen gemeenten	
2 ^e helft maart (datum kan op basis van omstandigheden worden aangepast)	<u>Metropoolconferentie:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Wat is vorig jaar gerealiseerd ? • Wat zijn de actuele ontwikkelingen ? • Wat zijn de ambities in de begroting voor volgend jaar? • Hoe passen onze resultaten, actuele ontwikkelingen en ambities bij het Samenwerkingsakkoord. Is er aanleiding om dit aan te passen ? In het laatste jaar van het akkoord krijgen deze vragen meer aandacht om te komen tot een (ver)nieuw(d) Samenwerkingsakkoord voor de volgende bestuursperiode. 		
Medio april	Vrijgave door Dagelijks Bestuur (ter informatie)	Informatiebijeenkomst GR- en (MRE, GGD, ODZOB, VRBZO)	
Juni		Verwerking zienswijzen	
Eind juni	Vaststelling door Algemeen Bestuur	Vaststelling door Algemeen Bestuur	
September			(volgend jaar) Voorbereiding in poho's
Begin oktober (datum kan op basis van omstandigheden worden aangepast)			<u>Metropoolconferentie:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Wat is de voortgang in het huidig werkprogramma ? • Wat betekent dit voor de uitwerking van de in juli vastgestelde begroting in het werkprogramma voor volgend jaar ? • Is er aanleiding om het Samenwerkingsakkoord aan te passen ?
2 ^e helft oktober			Uitwerking in poho's
Begin november			Vrijgave door Dagelijks Bestuur voor zienswijzen gemeenten